

УДК 91'27:305:614.4

ЧУБАК Аїда – магістрантка кафедри прикладної лінгвістики, Національний університет «Львівська політехніка», вул. С. Бандери, 12, Львів, 79000 (aida.chubak.mfl.2020@lpnu.ua)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7662-6814>

КУЛИНА Ольга – кандидатка філологічних наук, доцентка кафедри прикладної лінгвістики, Національний університет «Львівська політехніка», вул. С. Бандери, 12, Львів, 79000 (olha.v.kulyna@lpnu.ua)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2334-0660>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2021.47.33>

Бібліографічний опис статті: Чубак, А., Кулина, О. (2021). Особливості гендерного відтворення емотивності щодо вакцинації в період COVID-19 у медіа. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філологія»*, 47, 244–250. doi: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2021.47.33>

ОСОБЛИВОСТІ ГЕНДЕРНОГО ВІДТВОРЕННЯ ЕМОТИВНОСТІ ЩОДО ВАКЦИНАЦІЇ В ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ COVID-19 У МЕДІА

Анотація. Сьогодні зростає інтерес до досліджень у сфері емоцій та гендеру. Увесь комунікативний простір пронизаний емоціями, через які людина сприймає навколишній світ. Емоції є важливим складником мислення та мовної свідомості індивіда. Наявність гендерних відмінностей у сфері емоційного інтелекту – факт очевидний, однак погляди фахівців на цю проблему істотно різняться. У нашому дослідженні ми розглянули особливості гендерного відтворення в медіа категорії емотивності щодо вакцинації в період пандемії COVID-19. Останні два роки тема COVID-19 є однією з найбільш актуальних. Зі з'явою вакцини люди висловлюють різноманітні думки стосовно неї.

Визначено особливості вербалізації емоцій чоловіками та жінками в постах. Ролі чоловіків і жінок у суспільстві змінюються. Визначено поняття емоційного інтелекту та гендера. Виявлено, що на формування статі впливають різні чинники – біологічний, соціальний та ступінь суспільного розвитку. Проте найбільшу вагу має соціальний, бо саме суспільство створило, сформувало правила, яких мають дотримуватися чоловіки та жінки.

Встановлено, із застосуванням порівняльного й описового методів, відмінності мови жінок та чоловіків у прояві емоцій у коментарях, які стосуються COVID-19. Проаналізовано 202 коментарі з соціальної медіаплатформи “Twitter”. З них чоловічих – 91 коментар, а жіночих – 111. З'ясовано, що вербалізація емоцій чоловіками й жінками загалом не відрізняється. За результатами проведеного аналізу визначено, що жінки детальніше описують ситуації під впливом емоцій. Окрім того, вони виразніше висловлюють негативні та позитивні емоції. Жінки активніше проявляють емоції, особливо гнів, образу та ненависть. Чоловіки проявляють свої емоції, проте все ще в досить стриманому форматі. Коментарі, які мають нейтральне забарвлення, зазвичай належать чоловікам.

Актуальність роботи полягає в тому, що проблема гендерної мовної репрезентації емоційного інтелекту вивчена мало, проте популярна. Окреслено подальші перспективи дослідження цієї теми.

Ключові слова: гендер, соціолінгвістика, лінгвістика, емоційний інтелект, ідентичність, гендерні проблеми, емотивна мова, образна мова, ковід-19, коронавірус.

CHUBAK Aida – Master Student at the Department of Applied Linguistics, Lviv Polytechnic National University, 12, S. Bandera str., Lviv, 79000 (aida.chubak.mfl.2020@lpnu.ua)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7662-6814>

KULYNA Olha – PhD in Philological Science, Associate Professor at the Department of Applied Linguistics, Lviv Polytechnic National University, 12, S. Bandera str., Lviv, 79000 (olha.kulyna@lpnu.ua)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2334-0660>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2021.47.33>

To cite this article: Chubak, A., Kulyna, O. (2021). Osoblyvosti gendernoho vidtvorennia emotyvnosti shchodo vaksynatsii u period COVID-19 u media [Features of gender reproduction of emotionality about vaccination during COVID-19 in media]. *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats Drohobyskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Seriiia «Filolohiia» – Problems of Humanities. «Philology» Series: a collection of scientific articles of the Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University*, 47, 244–250. doi: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2021.47.33> [in Ukrainian]

FEATURES OF GENDER REPRODUCTION OF EMOTIONALITY ABOUT VACCINATION DURING COVID-19 PANDEMIC IN MEDIA

Summary. *At this time, there is a growing interest in research in the field of emotions and gender. Communication space is fulfilled with emotions. Emotions are the main part of mentality and the linguistic component of the consciousness of one's individual. The presence of gender differences in the aspect of emotional intelligence is based on obvious factors, while reviewing experts on this issue differ significantly. In our study, we take into account the specifics of the gender transformation of emotions regarding vaccination during COVID-19 in the media. For the last two years, COVID-19 pandemic has been more relevant than other topics. With the advent of the vaccine, people express different opinions among themselves.*

The importance of studying the peculiarities of gender language in linguistics is determined. Especially in these times when the role of men and women in society is changing. The concepts of emotional intelligence and gender are defined. It was found that different aspects affect the formation of gender. Namely: biological, social constructivist and social development. But the biggest aspect that affects a person is social. After all, the society itself has formed a number of rules that must be followed by men and women.

It was established the differences between language in the expression of emotions in the comments related to COVID-19, by using comparative and descriptive methods. 202 comments from the social media platform Twitter were analyzed. Of these, 91 were male and 111 were female. It was found out that man and women expressions of emotions are not so different. According to the results of the analysis, it is clear that women describe situations in more detail under the influence of emotions. In addition, they express negative and positive emotions more obviously. Women are more active in expressing emotions, especially anger, resentment, and hatred. Men show their emotions but still in a rather restrained format. Comments that are neutral or vague are usually written by men.

The relevance of the work is that the gender linguistic representation of emotional intelligence is little studied, but a popular concern. Further prospects for the study of this topic are outlined.

The materials were extracted from the social media platform “Tweeter”.

Key words: *gender, social linguistics, linguistics, emotional intelligence, identity, gender issues, emotive language, figurative language, COVID-19, coronavirus.*

Постановка проблеми. Сьогодні емоційний інтелект – досить нова й дуже популярна концепція у психології особистості. Усе більше вчених визнають існування цього типу інтелекту.

Наявність гендерних відмінностей у сфері емоційного інтелекту – факт очевидний, однак погляди фахівців на цю проблему істотно розходяться. Традиційно вважається, що жінки та чоловіки виявляють розходження у способах вираження емпатії й емоційної експресії. Навіть більше, чоловіки й жінки

по-різному здійснюють мовну репрезентацію емоційного інтелекту. Гендерний, культурний, соціальний і психологічний чинники відіграють важливу роль у формуванні емоційного інтелекту.

Лінгвістам уже давно цікаво вивчати особливості мови чоловіків і жінок (гендерна лінгвістика). Проте існують певні проблеми, пов'язані з вивченням цього питання. Наприклад, емоції як феномен людської психіки надзвичайно складні, тому важко дослідити їхню мовну репрезентацію.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Оскільки «емоційний інтелект», як і «гендер», – досить нові поняття в науковій сфері, бракує також лінгвістичних досліджень, які сфокусовані водночас на обох аспектах. Виняток становлять статті «Гендерні аспекти емотивності художнього тексту» (Марчишина, 2014) та «Гендерна специфіка вербальної репрезентації емоційних станів» (Боговик, 2020), а також дисертація «Гендерная реализация описания отрицательных эмоциональных состояний в англоязычном художественном тексте» (Петрова, 2016).

Проте є немало фрагментарних досліджень із цієї проблеми. Наприклад, у сфері емоціології. Емоціологія в широкому сенсі – міждисциплінарна галузь науки, предметом вивчення якої є роль емоцій у діяльності людини. У вузькому сенсі емоціологію розуміють як лінгвістику емоцій. Це дисципліна, що постала на стику психології та мовознавства і вивчає зв'язок емоцій і мови. Особливий інтерес до цієї наукової галузі виявляють такі лінгвісти, як Е. Сепір, Ш. Баллі, М. Бреаль, Г. Гійом та інші. Сьогодні проблемами емоціології цікавляться такі вчені, як В.І. Шаховський, А. Вежбицька, В.І. Жельвіс, Е.В. Лукашевич, Н.А. Лук'янова, З.Є. Фоміна й інші.

Метою статті є дослідження особливостей вираження емоцій чоловіками та жінками у висловленнях на тему вакцинації в період пандемії COVID-19.

Об'єкт дослідження – емоційний інтелект людини.

Предмет дослідження – особливості емотивності щодо вакцинації в медіа.

Для досягнення поставленої мети необхідно було розв'язати такі завдання: проаналізувати стандарти у сфері емоційних висловлень чоловіків та жінок; з'ясувати, яким лексичним засобам в описі емоцій надають переваги чоловіки, а яким жінки.

Виклад матеріалу. Емоції людини – це невід'ємна частина нашого буття. Емоції – не нова сфера в пізнанні людини. Вони мають двояку форму вияву в мові. По-перше, викликають фізіологічні і психічні зміни, що впливають на мислення та поведінку індивіда. По-друге, емоції відбиваються мовними знаками, подібно до будь-яких інших позамовних реалій (Бабенко, 1989, с. 3).

Кожній людині властиво бути емоційною, різним є лише рівень експресії. На цей аспект впливає гендер. Навіть не так гендер, як стереотипи про те, як чоловіки та жінки мають поводитися в суспільстві. На формування гендерної й емоційної ідентичності впливають такі фактори: біологічний, соціальний та ступінь суспільного розвитку.

Залежно від характеру переживань емоції бувають позитивними (захоплення, терпіння, вдячність, інтерес, радість, любов, лагідність), негативними (смуток, гнів, розчарування, презирство, нетерпіння, гнів, обурення, кривда, печаль, сором, лють, ненависть, помста, тривога, самотність, жах, страх, біль, заздрість), нейтральними (інтерес, зацікавлення), а також невизначеними (жодна із трьох попередніх).

У нашому випадку такий розподіл найкраще підходить для категоризації вибірки стосовно вакцинації, оскільки зазвичай люди або позитивно, або негативно налаштовані щодо неї. Також є люди, які нейтрально ставляться до вакцинації, для них головне, щоб ситуація з COVID-19 стабілізувалася. Нейтральна категорія потрібна, тому що визначення емотивного стану власника коментаря чи поста – суб'єктивна річ.

Найбільше коментарів мають позитивну чи негативну конотацію. В обох категоріях більше жіночих коментарів. Жіночих коментарів негативного характеру удвічі більше, ніж чоловічих. Відповідно до дослідження Броді (1985 р.), від жінок очікують більшої експресивності щодо вияву емоцій, особливо стосовно вияву щастя, суму, страху, заздрості, сорому та провини.

Чоловічі коментарі стосовно вакцинації спрямовані на когнітивно-раціональний вимір, а жіночі – на соціально-емоційний (Діденко & Кондратюк, 2016, с. 139).

Найбільше жіночих позитивних коментарів щодо вакцинації серед тих, у яких виражена радість за близьких.. Вони піднесено описують, як пишаються своїми рідними, що ті вакцинувалися. Наприклад, жінка пише про свою доньку, до того ж докладно, використовує «експліцитні лексичні засоби градації ознаки», як-от *very*, *absolutely*:

1. *Feeling very proud and happy with our Beth today, as she impulsively went and had her*

Covid jag at the Boots walk-in clinic. She was absolutely dreading having to have it at the hospital or the GP's. – Я відчуваю себе неймовірно гордою і завдяки Бет дуже щаслива сьогодні. Вона, імпульсивно, пішла й отримала вакцинацію в Boots, у поліклініці вільного відвідування. Вона страшенно боялася, що доведеться отримати її в лікарні чи в лікаря загальної практики (URL: https://twitter.com/Leic_RedRedRose, 18 серпня 2021 р.)

Варто зазначити, що люди розділилися на тих, хто хоче вакцинуватися, та тих, хто не хоче. Усі коментарі, що стосуються цього протистояння, мають негативне забарвлення. Людей, які проти вакцини, в англійській мові називають *antivaxxer*. У результаті проведеного аналізу коментарів доходимо висновку, що жінки, які підтримують вакцинацію, дуже різко налаштовані проти антивакцинаторів. У їхніх коментарях чітко простежуємо такі почуття, як сум, ненависть чи гнів. Вони вважають, що антивакцинатори негідні отримувати лікування через свою позицію і через те, що забирають шанси на одужання вакцинованих людей, у яких важкі супутні захворювання:

1. *Every #antivaxxer that takes up a hospital bed and needs the care of covid, takes away treatment opportunities of patients suffering from cancer, heart problems, debilitating / life threatening conditions etc. Utterly selfish! – Кожен #антивакцинатор, що займає місце у лікарні через ковід, забирає шанси на лікування в людей, котрі страждають раком, мають проблеми із серцем, а також у тих, у кого життя під загрозою. Украй егоїстично! (URL: <https://twitter.com/schipbreuk>, 21 серпня 2021 р.)*

У наступному вірці негативного коментара жінка агресивно висловлюється стосовно того, що люди не хочуть вакцинуватися. Вона пропонує застосовувати жорсткі заходи, щоб змусити людей вакцинуватися:

1. *#AntiVaxxer #GetVaccinated. Now maybe this will work? Force their head under water until they get the vaccine. – #Антиваксер #Вакцинуйся. Зараз може це спрацює? Занурте їхню голову у воду, поки вони не погодяться на вакцинацію (URL: https://twitter.com/Cosmic_Dodo, 17 серпня 2021 р.)*

Жінки намагаються викликати емоції в адресатів, наводять приклади з життя інших

людей. Так, одна з дописувачок намагається викликати в антивакцинаторів відчуття провини, розповідаючи про лікарів, які докладають багато зусиль, щоб допомогти людям:

1. *Our hospital is overwhelmed with COVID, cancelling surgeries. Doctors and nurses are exhausted in hospitals across the country. Get Vaccinated!!! – Через те, що наша лікарня переповнена пацієнтами з КОВІД, скасовують операції. Лікарі та медсестри всіх лікарень країни виснажені. Вакцинуйтеся!!! (URL: https://twitter.com/Roper_Lab, 19 серпня 2021 р.)*

Жінки частіше намагаються викликати реакцію співрозмовника, скажімо, шляхом маніпулювання згадкою про дітей:

1. *It's unfortunate what #antivaxxers are doing to themselves. It's a tragedy what they're doing to their kids. – Прикро, що #antivaxxers роблять це із собою. Крім того, те що вони це роблять і зі своїми дітьми – це трагедія. (URL: <https://twitter.com/CopeVivi>, 20 серпня 2021 р.)*

Натомість у чоловіків позитивні коментарі були стосовно їхньої вакцинації. Вони скупо висловлювали свою радість. Знаємо, що жінки частіше використовують різноманітні прислівники та прикметники для опису своїх почуттів. Чоловіки підкреслюють свою радість шляхом використання прислівника "Finally" та знака оклику:

1. *Finally got the jab! – Нарешті вакцинувався! (URL: <https://twitter.com/Chickensalad001>, 21 серпня 2021 р.)*

Чоловіки не лише не деталізують історії, але й люблять пожартувати, щоб применшити серйозність ситуації. У деяких коментарях наявні вигуки (хоч уважають, що вони частіше трапляються в мовленні жінок) і обсценна лексика:

1. *Finally got my second dose of sadness chos vaccine euuuu! – Нарешті отримав другу дозу смутку через вакцину, урааа! (URL: <https://twitter.com/DomAngeles2>, 20 серпня 2021 р.)*

2. *I've had my 2nd jab. I'm now fully vaccinated. From now on COVID-19, I'm gonna own you bitch!! – Отримав другу дозу вакцини. Зараз я повністю вакцинований. Відтепер, COVID-19, я буду володіти тобою, сучка!! (URL: https://twitter.com/Mark_SW21, 19 серпня 2021 р.)*

3. *Both doses done. So, I'm 5G enabled. Microsoft can take over my body Now.* – Отримав обидві дози. Тепер я підтримую 5G. Microsoft може взяти моє тіло зараз (URL: <https://twitter.com/Namneesh>, 16 серпня 2021 р.).

Згадуючи членів своєї родини, чоловіки не намагаються викликати емоцій в інших щодо них. Вони просто констатують факти:

1. *My daughter received the first dose of the COVID-19 #vaccine this past week; she appears to be much more confident after it. Her social life was suffering. She refused to go near many of her friends because she thought they were not taking proper precautions.* – Моя дочка минулого тижня отримала першу дозу вакцини проти COVID-19; після цього вона виглядає набагато впевненіше. Її суспільне життя погіршувалося. Вона відмовлялася підходити до багатьох своїх друзів, оскільки вважала, що вони не вживають належних запобіжних заходів (URL: <https://twitter.com/Pbesso>, 21 серпня 2021 р.).

Окрему категорію в негативних коментарях утворюють чоловіки, які прямо номінують емоцію, але не пропускають її через себе. Багато чоловіків у коментарях використовують схожу лінгвістичну конструкцію “It’s sad”, “sad stor”, “so sad”, “It’s a sad state”. Тобто вони підтверджують, що це невесела ситуація, але ніяк не висловлюють своїх почуттів стосовно цього:

1. *So sad we have to be bullied into these vaccines which are still on trial basis.* – Так

сумно, що нас примушують прививатися вакцинами, які все ще випробовують (URL: <https://twitter.com/SibusisoSkepile>, 3 вересня 2021 р.).

2. *Very sad that we have what we have now when there has been a safe, effective vaccine available to the over 60's for many months.* – Дуже прикро, що ми зараз маємо те, що маємо, коли протягом багатьох місяців була доступна тим, кому за 60-т, безпечна й ефективна вакцина (URL: <https://twitter.com/DarrenKilminst1>, 3 вересня 2021 р.).

Більшість нейтральних коментарів належить чоловікам. У них вони не вживають емоційно забарвлених слів, сухо, раціонально констатують факт вакцинації:

1. *Just got my 2end dose.* – Щойно отримав другу дозу вакцини (URL: <https://twitter.com/naeemtoronto>, 15 серпня 2021 р.).

2. *Fully vaccinated.* – Повністю вакцинований (URL: <https://twitter.com/RyanGTweetsTV>, 15 серпня 2021 р.).

Загалом ми розглянули і сформувавши вибірку із 202 коментарів: жіночих коментарів 111, чоловічих – 91. З них нейтральних коментарів 44 (19 жіночих, 25 чоловічих), 15 невизначених (6 ж., 9 ч.), 68 негативних (45 ж., 23 ч.) та 75 позитивних (41 ж., 34 ч.).

Висновки. Отже, представникам обох гендерів властиві схожі способи мовної репрезентації емоційного інтелекту. Усе ж спостерігаємо певну різницю у способах мовної репрезентації емоційного інтелекту, зумовлену

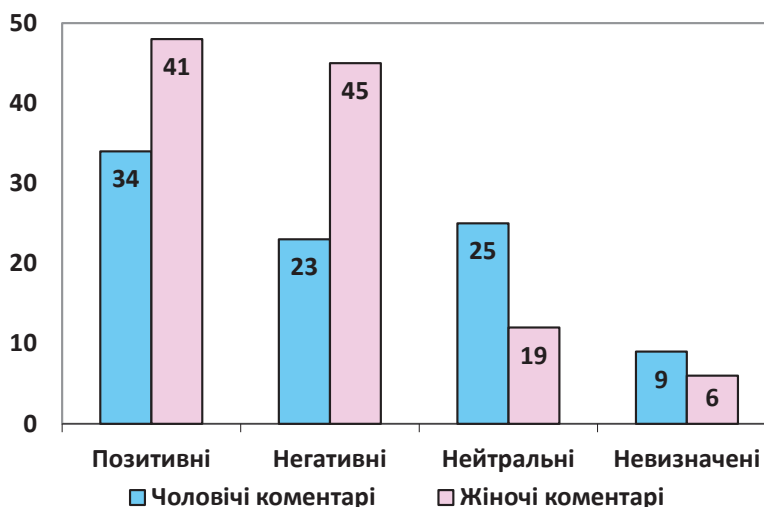

Рис. 1. Класифіковані коментарі

гендерними стереотипами суспільства, рівнем розвитку людини та її соціальним оточенням. Проте в наш час поступово розмиваються межі «гендерного образу людини» відповідно до статі. Це відображено й на лінгвістичному рівні.

Раніше вважалося, що тільки чоловіки вживають обценну лексику, а жінки використовують вигуки, різноманітні прикметники та прислівники для підсилення емоцій. Проте зараз чоловіки також використовують різні лексичні засоби для опису своїх почуттів. Також можна помітити, що жінки емоційніше описують події, пов'язані з вакцинацією.

Вони відвертіше висловлюють негативні та позитивні емоції. Коментарі жінок менш стримані за чоловічі. Жінки вільно висловлюють злість, обурення, радість та роздратування. Вони частіше розповідають про чуже життя та своїх родичів, також вони люблять деталізувати свої історії. Чоловіки теж описують ситуації щодо вакцинації у своїх сім'ях, але стриманіше.

Перспективу подальших досліджень убачаємо в теоретичному аналізі особливостей емоційних станів та лексичних засобів для вираження емоцій у текстових публікаціях із соціальних мереж.

ЛІТЕРАТУРА

- Бабенко Л.Г.** Лексические средства обозначения эмоций в русском языке. Свердловск : Издательство Уральского университета, 1989. 184 с.
- Боговик О.А.** Гендерна специфіка вербальної репрезентації емоційних станів (на матеріалі роману Сідні Шелдона “Nothing lasts forever”). *Закарпатські філологічні студії*. 2020. Вип. 14. С. 196–200.
- Діденко Є.О., Кондратюк С.М.** Гендерні особливості емоційного інтелекту особистості. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»*. 2016. Вип. 12. С. 137–140.
- Марчишина А.А.** Гендерні аспекти емотивності художнього тексту. *Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка* : збірник наукових праць. 2014. Вип. 2. С. 90–93.
- Петрова Е.С.** Гендерная реализация описания отрицательных эмоциональных состояний в англоязычном художественном тексте : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Санкт-Петербург, 2016. 174 с.
- Brody L. R.** Gender differences in emotional development: A review of theories and research. *Journal of Personality*. 1985. № 53 (2). P. 102–149.
- Gender differences in emotional response: Inconsistency between experience and expressivity / Y. Deng et al. *PLoS ONE*. 2016. № 11 (6). Article e0158666. DOI: 10.1371/journal.pone.0158666.

REFERENCES

- Babenco, L.H.** (1989). *Leksycheskye sredstva oboznacheniya emotsyi v russkom yazyke* [Lexical means of recognizing emotions in the Russian language]. Sverdlovsk : Publishing House of the Ural University [in Russian].
- Bohovyk, O.A.** (2020). *Henderna spetsyfika verbalnoi reprezentatsii emotsiinykh staniv (na materialy romanu Sidni Sheldona “Nothing lasts forever”)* [Gender Differences in Verbal Representation of Emotional States in the English Fiction (Based on the Material of Sidney Sheldon’s Novel “Nothing Lasts Forever”)]. *Zakarpatski filolohichni studii – Transcarpathian Philological Studies* (Issue 14), (pp. 196–200) [in Ukrainian].
- Didenko, Ye.O., Kondratiuk, S.M.** (2016). *Henderni osoblyvosti yemotsiinoho intelektu osobystosti* [Gender features of the emotional intelligence of the individual]. *Zbirnyk naukovykh prats Khmelnytskoho instytutu sotsialnykh tekhnolohii Universytetu “Ukraina” – Collection of scientific works of the Khmelnytsky Institute of Social Technologies of the University “Ukraine”*. *Khmelnytsk* (Issue 12), (pp. 137–140) [in Ukrainian].
- Marchyshyna, A.A.** (2014). *Henderni aspekty emotyvnosti khudozhnoho tekstu* [Gender aspects of emotionality of an artistic text]. *Scientific Journal of Ivan Franko State Pedagogical University of Drohobych*. Series: Philology (Linguistics). Drohobych [in Ukrainian]
- Petrova, E.S.** (2016). *Gendernaia realizatsiya opysaniya otrytatelnykh emotsyonalnykh sostoianiy v anhloiazychnom khudozhestvennom tekste* [Gender realization of the description of negative emotional states in an English-language literary text]. (Extended abstract of Doctors thesis) [in Russian].

- Brody, R.** (1985). Gender differences in emotional development: A review of theories and research. *Journal of Personality*. № 53 (2), pp. 102–149 [in English].
- Deng, Y., Chang, L., Yang, M., Huo, M., & Zhou, R.** (2016). Gender differences in emotional response: Inconsistency between experience and expressivity. *PLoS ONE*. № 11 (6), Article e0158666. DOI: 10.1371/journal.pone.0158666 [in English].